

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

Strategic Development for Learning Resource Management of Schools under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1 and 2

ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง¹, สมชัย วงษ์นายะ², ทวนทอง เชาวเกียรติพงษ์³

Sakchai Phetkamthong, Somchai Wongnaya, Thuanthong Chawakeeratipong

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และ 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 3 กลุ่มได้แก่ ผู้บริหาร 201 คน ครูฝ่ายวิชาการ 201 คน และครูผู้สอน 346 คน และโดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ครั้งๆ ละ 12 คน รวม 24 คน 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้วยการศึกษาสถานศึกษาที่บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ โดยสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูฝ่ายวิชาการ 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างกลยุทธ์ จำนวน 2 ครั้งๆ ละ 21คน รวม 42 คน และตรวจสอบความถูกต้องของกลยุทธ์โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน 3) ประเมินกลยุทธ์ที่ปรับปรุงแล้ว 4 ด้าน คือ ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านการใช้เป็นประโยชน์ โดยใช้แบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า สถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ มีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนา มีการติดตาม แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่วนปัญหา ได้แก่ ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างน้อย การดำเนินงานโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน การติดตามและประเมินผล มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและการพัฒนา ไม่ได้นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ดังนี้ 2.1) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่า มีจุดแข็ง 13

¹ นักศึกษาระดับการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิทยุศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² รองศาสตราจารย์ ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิทยุศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ รองศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิทยุศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ข้อ จุดอ่อน 15 ข้อ โอกาส 14 ข้อ และภาวะคุกคาม 12 ข้อ 2.2) กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 4 เป้าประสงค์ 10 กลยุทธ์ 33 มาตรการ และ 41 ตัวชี้วัด

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในด้านความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับมากและมากที่สุด และในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์ มาตรการและตัวชี้วัดมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the status, problems, needs and factors in learning resource management, 2) to develop the strategies in learning resource management and 3) to evaluate the strategies in learning resource management of Schools under Kamphaeng Phet Primary Education Service Area Office 1 and 2. This research was divided into 3 phases as follows: 1) studying the status, problems, needs and factors in learning resource management. The data were obtained by using a questionnaire and the focus group discussion. Moreover enquiring 3 groups of personnel consisting of 201 administrators, 201 academic teachers and 346 teachers, 2) developing the strategies by studying the best practice of 5 high-achievement schools in learning resource management from 15 personnel consisting of 5 administrators, 5 academic teachers and 5 teachers by interview. Using SWOT analysis and making draft strategies in 2 workshops comprising of 21 people each. In addition, critics and comments from 9 experts were obtained, and 3) evaluating the readjusted strategies in 4 areas: consistency, propriety, feasibility and utility learning resource management of Schools under Kamphaeng Phet Primary Education Service Area Office 1 and 2 by using a questionnaire with 18 experts in strategies and administration.

The findings were as follows:

1. The status of learning resource management of Schools under Kamphaeng Phet Primary Education Service Area Office 1 and 2 were most realized, schools were using data to analyze the internal and external environments. There were clear guidelines for the participation of stakeholders in implementing the action plans into action. Also included are the monitoring of evaluation, improvements and the development of a monitoring solution for learning resource management. Problems, including the importance of teachers in the planning, management, and learning were so little. The management structure was inconsistent with the states of the schools. Monitoring and evaluation of the data collection systems were ineffective. The follow up and evaluation were ineffective in terms of data collecting systems. In terms of improvement and development, they were not carried out according to the assessment and recommendations.

2. The development of the strategies in learning resource management of Schools under Kamphaeng Phet Primary Education Service Area Office 1 and 2 was listed as follows: 2.1) The conditions analysis of learning resource management were 13 strengths, 15 weaknesses, 14 opportunities, and 12 threats. 2.2) Constructed strategies consisted of 4 visions, 4 missions, 4 goals, 4 strategic issues, 10 strategies, 33 measures, and 41 indicators.

3. Outcomes of the strategic assessment in the development of learning resource management of Schools under Kamphaeng Phet Primary Education Service Area Office 1 and 2 in terms of the

consistency of visions, missions, goals, strategic issues, strategies, measures, and indicators were at a high and highest level of consistency. The consistency, propriety, feasibility and utility of strategies, measures, and indicators were at a high and highest level of assessment.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดหลักการสำคัญ ในมาตรา 49 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนจากผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550, หน้า 28) ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดระบบการศึกษาในหมวด 3 มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยและสอดคล้องกับมาตรา 25 ที่กล่าวว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบและอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 5)

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) รัฐบาลจะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึง

และมีคุณภาพและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษาและมีกรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพ ครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า คำนำ)

จากผลการรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า ก) พบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความสำคัญที่สุด คือ บุคลากร รองลงมา คือ สื่อและสิ่งแวดลอม ปัจจัยรองอื่นๆ ได้แก่งบประมาณ ระบบการทำงาน โครงการพิเศษต่างๆ ที่ต้นสังกัดมอบหมายสนับสนุน ส่วน อีระพัฒน์ ฤทธิ์ทอง (2543, หน้า 31) ได้กล่าวไว้ว่า ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ครูควรดำเนินการใน 4 ประเด็น คือ การบูรณาการ การจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและชุมชน และประเมินตามสภาพจริง นอกจากนี้ มณีรัตน์ ปานจันทร์ (2553, หน้า 10) กล่าวว่าหลักการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ต้องมีวัตถุประสงค์เป้าหมายและขอบเขตที่ชัดเจน โดยโรงเรียนจะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ภัครภรณ์ มานิตย์ (2550, หน้า 53) กล่าวว่า การจัดการและการใช้แหล่งเรียนรู้ ต้องมีการศึกษาสังเกตแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์และสามารถนำผลการวิเคราะห์นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาให้มากที่สุด

จากผลการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 รอบแรกในช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2548 มีโรงเรียนในสังกัดที่มีผลการประเมินระดับดี ร้อยละ 35.85 ระดับ พอใช้ ร้อยละ 60.61 และระดับปรับปรุงร้อยละ 3.54 สำหรับการประเมินในช่วงปี พ.ศ. 2549 - 2553 ซึ่งเป็นการประเมินภายนอกรอบสอง ปรากฏว่าโรงเรียนในสังกัดที่

ได้รับการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 58.61 ส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานร้อยละ 41.39 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 มีสถานศึกษาจำนวนมากที่ไม่ได้รับการรับรอง และผลจากการวิเคราะห์เอกสารการรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 และ เขต 2 พบว่ามีข้อเสนอแนะที่เป็นประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พอสรุปได้ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1, 2553, หน้า 37 - 38) 1) ปัญหาด้านผู้เรียน ผู้เรียนไม่ได้รับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์คิดสร้างสรรค์ และกิจกรรมส่งเสริมให้มินิสัยรักการอ่านและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนควรได้รับการพัฒนา 2) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ไม่มี การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่ผู้เรียนและไม่นำผู้เรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) ปัญหาด้านจัดการเรียนการสอน ไม่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ จากปัญหาดังกล่าวทั้ง 3 ประเด็นนั้น สอดคล้องกับรายงานการประเมินผลภายนอกกรอบแรกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. 2553, หน้า 25) พบว่าโรงเรียนในสังกัด ส่วนใหญ่มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ แต่ยังขาดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในชุมชนให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนีย์ วงศ์ยืน (2547, อ้างถึงในโพโรจน์ คะเชนทร์, หน้า 7-9) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นงานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องบริหารและจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังนั้นการใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงใช้เช่นเดียวกันกับกระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การนิเทศติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการและเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

และสอดคล้องกับจากแนวคิดของเดมมิ่ง (Edward Deming) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารอย่างชัดเจนและรัดกุมซึ่งเป็นหลักการบริหารที่สามารถนำมาปรับใช้กับภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนด้านการจัดการศึกษาที่สนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้โดยใช้ วงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง (Deming อ้างถึงใน Vroman and Luchsinger, 1994 หน้า 189) วงจรคุณภาพนี้เป็นกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันและแก้ปัญหา เพื่อประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารจัดการการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning - P) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล การระบุปัญหา และการวางแผนในการดำเนินงานบริหารการจัดการเรียนรู้ ทั้งด้านเป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินงาน ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และทรัพยากรที่ต้องการ 2) การปฏิบัติ (Do - D) เป็นการนำแผนการบริหารจัดการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้แล้วไปสู่การปฏิบัติ 3) การตรวจสอบ (Check - C) เป็นการวัดและประเมินผลการปฏิบัติเทียบกับเกณฑ์ และวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และ 4) การปรับปรุง (Act - A) เป็นการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขสิ่งที่บกพร่องหรือไม่เป็นไปตามแผนและนำไปสู่การเริ่มต้นวงจรการวางแผนการทำงานใหม่อีกครั้งหนึ่ง ทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ สามารถนำไปใช้ทั้งในระดับปฏิบัติ เช่น การวางแผนและออกแบบการเรียนรู้ของผู้สอน การบริหารจัดการสื่อและเทคโนโลยีของฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอน และในระดับบริหารหรือระดับนโยบาย โดยนำไปใช้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการบริหาร เป็นต้น

ด้วยสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 นั้น จึงมีความสอดคล้องกับนโยบายจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 - 2561 และให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นนี้ ไปใช้ประโยชน์ ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552 – 2561) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และศึกษาปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา ความ ต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 201 คน ครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 201 คนและครูผู้สอน จำนวน 346 คน จาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2554 รวมทั้งสิ้น 748 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ สอนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูฝ่าย วิชาการและครูผู้สอนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 จำนวน 24 คนโดยการสนทนากลุ่ม 2 ครั้งๆละ 12 คน เพื่อยืนยันข้อมูลจากแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์บริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 และ เขต 2 แบ่งการดำเนินงานวิจัย เป็น 3 ขั้นตอนย่อย คือ ขั้นตอนที่ 2.1 การศึกษาสถานศึกษาที่มีการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ โดยการ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 5 โรงเรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบบันทึกการสัมภาษณ์ตามประเด็น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 และการจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 ครั้งๆ ละ 21 คน จำนวน 42 คน ประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและ สภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วยจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เพื่อจัดทำร่างการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยใช้ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการ พิจารณาวิเคราะห์น้ำหนักคะแนนเพื่อกำหนดสถานการณ์ หรือตำแหน่งกลยุทธ์ ยกร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็น กลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด โดยใช้คะแนนการประเมินค่าน้ำหนักสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกมากำหนดกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 2.3 การตรวจสอบกลยุทธ์บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยการ สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์ และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จำนวน 9 คน เพื่อ

ตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเหมาะสมขององค์ประกอบของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น 2) ความเหมาะสมและความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์และเป้าประสงค์ 3) ความเหมาะสมของกลยุทธ์แยกตามประเด็นกลยุทธ์ และ 4) ข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยการประมวลข้อวิพากษ์และสังเคราะห์เป็นร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ตามกระบวนการวิเคราะห์ SWOT Analysis และสรุปร่างกลยุทธ์ที่ได้จากการประชุมปฏิบัติการ จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่มีความตรงด้านเนื้อหา และความสอดคล้องขององค์ประกอบในทุกระดับ ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงกลยุทธ์ก่อนนำไปประเมินในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ที่ปรับปรุงหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความถูกต้องจากขั้น ตอนที่ 2.3 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และการใช้ประโยชน์ (Utility) ของกลยุทธ์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended Form) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในด้านความสอดคล้อง (Consistency) ความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และการใช้ประโยชน์ (Utility) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพที่สถานศึกษาดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแนวปฏิบัติที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในระดับมาก เช่น มีการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในเรื่องจัดทำเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาสถานศึกษา มีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโครงการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดให้ผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ประเมินการดำเนินงานที่รับผิดชอบและในการปรับปรุงและการพัฒนาส่วนใหญ่มีการใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีและจากการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ มีความเห็นตรงกับแบบสอบถามและมีความคิดเห็นเพิ่มเติมด้านสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่เพียงพอและไม่หลากหลาย ขาดบุคลากรประจำห้องปฏิบัติการที่เป็นแหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์ศูนย์เทคโนโลยีฯ วัสดุไม่มีผู้ดูแลห้องปฏิบัติการ ไม่เปิดบริการให้นักเรียนใช้ และขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในประเด็นกระบวนการจัดทำแผนการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่เป็นระบบ ด้านการดำเนินงานตามแผนมาตรฐานและตัวชี้วัดคุณภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ขาดความเหมาะสมในประเด็นมาตรฐานและตัวชี้วัดคุณภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ขาดความเหมาะสม ด้านการติดตามและประเมินผลในประเด็น การจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ และด้านการ

ปรับปรุงและการพัฒนาขาดการนำผลการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ไปวางแผนการพัฒนา และจากการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกับแบบสอบถามและมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ด้านปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนไม่ให้ความสำคัญในการวางแผน การจัดทำแผน การจัดโครงสร้างที่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและให้ได้มาตรฐานและตัวชี้วัดคุณภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ขาดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมไม่มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลและการตรวจสอบผลการประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ขาดการติดตามประเมินผล และนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้ประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

1.3 ความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมสถานศึกษา มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุด จากแบบสอบถาม ได้แก่ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ในประเด็นการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ ด้านการวางแผนในประเด็นการดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน ด้านการดำเนินงานตามแผนในประเด็นการจัดสรรงบประมาณเพื่อแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม และด้านการปรับปรุงและการพัฒนา ในประเด็นการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และจากการสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมด้านความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการจัดประชุมบุคลากรเพื่อสร้างความตระหนักและร่วมกันวางแผนกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ชัดเจน ให้มีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนงาน โครงการ ให้มีการวางแผนร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดทำแหล่งเรียนรู้ที่สวยงาม ร่มรื่น ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อการสอนที่ได้มาตรฐาน ทันสมัย เพียงพอ

และหลากหลายเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้น ควรส่งเสริมให้บุคลากรเห็นคุณค่าของการประเมินและมีปฏิทินการนิเทศตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผล แกไขปรับปรุงการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

1.4 ปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

1.4.1 ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมปัจจัยภายในที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยภายในด้านผู้บริหารและครูผู้สอน นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ครูผู้สอนได้แก่ บุคลากรมีความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และจากการสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมด้านผู้บริหารสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้พัฒนาตนเอง สนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากรเพื่อพัฒนาบุคลากร ด้านครูผู้สอน ครูมีขวัญและกำลังใจ มีความก้าวหน้าในอาชีพและได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความตระหนักและสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร ให้เห็นความสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านงบประมาณ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากนโยบายการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้งบประมาณทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความพร้อมของอาคารสถานที่ที่หลากหลายเอื้อต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการนำระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ มาใช้ในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ และมีความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียน แบบเรียน สำหรับนักเรียนได้อย่างเพียงพอ

1.4.2 ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมปัจจัยภายนอกส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนโยบายของรัฐบาล และหน่วยเหนือ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษา

ในทศวรรษที่สองมุ่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และที่รองลงมา คือ ด้านสังคม ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และจากการสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นเพิ่มเติมด้านปัจจัยภายนอกในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการอุดหนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านสังคม ชุมชนเป็นสถานที่ส่งเสริมและบริการด้านความรู้ให้แก่ผู้เรียนให้มีวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีส่งผลให้สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอนที่ดีอย่างมีคุณภาพ ด้านเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีส่งผลต่อการเรียนรู้ที่รวดเร็ว ด้านนโยบายของรัฐและหน่วยเหนือกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต นโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลส่งผลให้สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีการประกันคุณภาพการศึกษามีมาตรฐานและตัวบ่งชี้วัดคุณภาพที่ส่งผลให้สถานศึกษามีเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตามตัวบ่งชี้ที่ 3 และตัวบ่งชี้ที่ 7

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

กลยุทธ์การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 มีตำแหน่งกลยุทธ์แบบ SO (Prospective –interactive) หรือกลยุทธ์เชิงรุก มีรายละเอียดของกลยุทธ์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ “สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ”

พันธกิจที่ 1 วางแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้

เป้าประสงค์ที่ 1 มีการวางแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นระบบทำให้ได้แผนที่มีความภาพ

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบการวางแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้

กลยุทธ์ 1) พัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติในการวางแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (WO) มี 3 มาตรการ 3 ตัวชี้วัด 2) พัฒนาการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้

เพื่อให้ได้แผนที่มีความภาพ (SO) มี 5 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด

พันธกิจที่ 2 ดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้

เป้าประสงค์ที่ 2 การดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ 1) พัฒนาโครงสร้างองค์การการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ให้มีความชัดเจนและเอื้อต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ (WO) มี 2 มาตรการ 3 ตัวชี้วัด 2) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ (ST) มี 3 มาตรการ 3 ตัวชี้วัด 3) ส่งเสริมให้บุคลากรใช้แหล่งเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร (SO) มี 4 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด 4) สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ (WT) มี 2 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด 5) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความภาพและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (SO) มี 4 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด

พันธกิจที่ 3 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้

เป้าประสงค์ที่ 3 มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นระบบ

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้

กลยุทธ์ พัฒนาสมรรถนะในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง (WO) มี 2 มาตรการ 2 ตัวชี้วัด

พันธกิจที่ 4 นำผลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้

เป้าประสงค์ที่ 4 มีการนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 นำผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ 1) ปรับปรุงระบบและกลไก การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้ (SO) มี 4 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด 2) ยกระดับการ

ดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้โดยใช้สารสนเทศจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้ (WO) มี 3 มาตรการ 3 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 3 ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในด้านความสอดคล้องของกลยุทธ์มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์และเป้าประสงค์ กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์มีความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ ในระดับมากที่สุด และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับมาตรการและตัวชี้วัดมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินใน 3 ด้าน คือความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

1. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบการวางแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้มี 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1.1 พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติในการวางแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 1.2 พัฒนาการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ได้แผนที่มีความเหมาะสม ซึ่งกลยุทธ์ทั้ง 2 ข้อนี้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญ เพราะการวางแผนการดำเนินงานต้องตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ถ้ามีข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจน ย่อมทำให้การตัดสินใจในการดำเนินงานมีความเหมาะสม สำหรับการจัดทำแผนที่ดีและมีคุณภาพ บุคลากรควรมีความรู้ ทักษะและเจตคติในการวางแผน ควรให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ย่อมทำให้การดำเนินการตามแผนไปสู่การปฏิบัติได้ชัดเจน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแนวคิดของ

ศาสตราจารย์ (2554, หน้า 99, 236) ที่กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนด พันธกิจ เป้าหมายและแผนงาน เพื่อให้องค์กรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามที่ประสงค์ ส่วนการกำหนดพันธกิจและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ในการกำหนดกรอบในการดำเนินงานและเป้าหมายที่องค์กรประสงค์จะไปถึง โดยกระทำบนพื้นฐานของเหตุและผลของความเป็นจริงภายใต้สภาพแวดล้อมขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริยา ศกุลตะเสถียร (2545, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐมพบว่าการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เพื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการวางแผนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้แตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลกับโรงเรียนที่ตั้งนอกเขตเทศบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนต้องการใช้ตรงกันทั้ง 4 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล สมาคม แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ สถาบัน หน่วยงาน และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี กิจกรรม วัฒนธรรมและประเพณี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสายสุนีย์ แสงเขียนแก้ว (2547, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษาลำพูน เขต 2 พบว่าโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้เชิงระบบ หรือมีการปฏิบัติไม่ครบวงจรไม่มีการลำดับขั้นตอนในการดำเนินงาน ขาดการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ขาดข้อมูลสารสนเทศ สำหรับใช้ในการวางแผนบุคลากรและงบประมาณไม่เพียงพอขาด การนิเทศ กำกับ ตรวจสอบ ติดตาม และการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน ข้อเสนอแนะ คือ จัดหางบประมาณ บุคลากรและจัดสถานที่เพิ่มเติม แสวงหาความร่วมมือกับชุมชนและ

หน่วยงานอื่น ตลอดจนสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ซึ่ง ความสำคัญของกลยุทธ์ข้อที่ 1.1 ข้อที่ 1.2 สอดคล้องกับ ประเมินกลยุทธ์ข้อที่ 1.1 ข้อที่ 1.2 2 พัฒนาการจัดทำ แผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ได้แผนที่ มี คุณภาพ ที่พบว่า ทั้งในด้านความเหมาะสม ความเป็นไป ได้ และการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด

2. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการ ดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้ มี 5 กลยุทธ์ คือ กล ยุทธ์ที่ 2.5 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและเอื้อต่อ การจัดการเรียนการสอน และ 2.4 สนับสนุนให้ทุกภาค ส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ เป็นกล ยุทธ์ที่สำคัญเนื่องจากผู้บริหาร ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2544, หน้า 10) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ เกิดขึ้นได้กับทุกคนในทุกสถานที่ ทุกเวลา แหล่งเรียนรู้ ของชุมชนมีอยู่มากมาย ทั้งที่เป็นองค์กรจัดตั้งสถาบันใน ชุมชน วิถีชีวิตการทำมาหากิน ประเพณี พิธีกรรม และ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ การเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้นจากการที่ทุก ฝ่ายสร้างเครือข่ายของการเชื่อมโยงประสบการณ์ เกิด สังคมการเรียนรู้ และสังคมคุณธรรมและการเรียนจาก แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติเป็นกระบวนการที่มี ความสุขสร้างสรรค์ความคิดและประสบการณ์ชีวิตที่มี คุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทนง ทศไกร (2551, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษารายงานผลการใช้แหล่ง เรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถในการคิดของนักเรียนที่ พบว่าเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่ง เรียนรู้ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสูงกว่า เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ นักเรียนมีความสามารถในการคิดหลังเรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน และ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของเอกพงษ์ อวดมูล (2553, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้แหล่ง เรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสเบมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ในการใช้แหล่งเรียนรู้ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม และให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ ใช้ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ได้นำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดการ ความรู้ และได้พัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีที่เป็นแหล่ง เรียนรู้ แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนที่ให้ข้อมูลว่า

ไม่ได้จัดทำเนียบวิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ไม่ได้ นำเสนอผลงานการพัฒนาการจากการใช้แหล่งเรียนรู้ ภายนอกโรงเรียน และไม่ได้จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งความสำคัญของ กลยุทธ์ข้อที่ 2.4 และ 2.5 สอดคล้องกับผลการประเมิน กลยุทธ์ข้อที่ 2.4 และ 2.5 ที่พบว่าทั้งในด้านความ เหมาะสม ความเป็นไป ได้ และการใช้ประโยชน์อยู่ใน ระดับมากและมากที่สุด

3. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาระบบการ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ มี 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 3.1 พัฒนาสมรรถนะ ในการ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ ให้กับบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง 3.2 ปรับปรุงระบบและกลไก การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนด้าน แหล่งเรียนรู้ เป็นกลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้แก้ไขเนื่องจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่จะให้ประสบความสำเร็จ โดยมีการพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินการ ด้านแหล่งเรียนรู้ ที่ทำให้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มีสมรรถนะในการติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงาน ด้านแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น การ ตรวจประเมินที่มีค่าร้อยละสูงที่สุดที่พบคือ สถานศึกษามี การกำหนดให้ผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ประเมินการ ดำเนินงานที่รับผิดชอบ เป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา แต่ละแห่งและสถานศึกษามีการจัดทำเป็นส่วนหนึ่งของ รายงานการติดตามและประเมินผลในภาพรวมของ สถานศึกษาโดยการพัฒนาขึ้นจำเป็นต้องมีการติดตามและ ประเมินผล การดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ กลยุทธ์นี้สามารถช่วยแก้ปัญหาที่เป็นจุดอ่อนดังต่อไปนี้ได้ เป็นอย่างดี 1) ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ตามแผนนโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ เหมาะสม 2) ผู้บริหารมีการติดตามประเมินผล การใช้งบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็น ระบบ และ 3) ครูผู้สอนมีการวางแผนการติดตามและ ประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนที่เป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัครภรณ์ มานิตย์ (2550, หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่ม โรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในการจัดการ แหล่งเรียนรู้ได้มีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา สார்วจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เปิด โอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่ง เรียนรู้ และกำหนดครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ บางส่วน

ไม่มีการจัดการ คือ จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนวิทยากรท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอุดหนุนสำหรับงบประมาณ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่าใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ ให้ความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้กับผู้เรียน ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและครูให้ใช้แหล่งเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของประเสริฐ ด้านตระกูล (2550, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก:กรณีศึกษาโรงเรียนวัดฤกษ์ราษฎร์สามัคคี หมู่ 1 ตำบลวังยาง อำเภอลองขลุ้ง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการอย่างสม่ำเสมอ มีการ กำหนดภาระงานให้มีการจัดทำรายงานสรุป มีการจัดประกวดผลงานและมีการให้รางวัลเพื่อเป็นการสร้างเสริมกำลังใจให้แก่บุคลากรและมีการกำหนดให้มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานทุกขั้นตอน ซึ่งความสำคัญของกลยุทธ์ข้อ 3.1, 3.2 สอดคล้องกับผลของการประเมินข้อ 3.1, 3.2 ที่พบว่า ทั้งในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากและมากที่สุด

4. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การนำผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานมี 1 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 4.1 ยกระดับการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้โดยใช้สารสนเทศจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้ ซึ่งกลยุทธ์ข้อ 4.1 เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ละมัย รอนยุทธ์ (2547, หน้า 69 – 79) ที่พบว่า บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้นั้น สถานศึกษาควรมีการดำเนินการนิเทศ กำกับติดตามนิเทศ กำกับติดตามประเมินและปรับแผนให้น้อยกว่ากว่าการเตรียมวางแผนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การจัดทำรายละเอียดของแผนการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา การกำหนดแผนหรือการจัดทำแผนตามลำดับ ดังนั้นปัญหา พบว่าสถานศึกษาขาดข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ มีข้อจำกัดด้านระยะเวลา บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานไม่ชัดเจน การนิเทศ กำกับติดตามยังไม่เป็นระบบและไม่ได้

นำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ คือ ไม่มีการยกระดับการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้โดยใช้สารสนเทศจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ด้านแหล่งเรียนรู้ และไม่มีการเผยแพร่ผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้แนวทางการแก้ไขนั้น สถานศึกษาควรมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศชี้แจงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับบทบาท และหน้าที่และการมีส่วนร่วม เพื่อการสรุปรายงานการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ ซึ่งความสำคัญของกลยุทธ์ ข้อ 4.1 สอดคล้องกับผลของการประเมินข้อ 4.1 ที่พบว่าทั้งในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากและมากที่สุด

5. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ประสบการณ์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ด้านกลยุทธ์ และด้านการบริหาร และมีผลการประเมินที่สรุปได้ว่ากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ สอดคล้องกันในระดับมากที่สุด มีกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ในระดับมากที่สุด มีกลยุทธ์สอดคล้องกับพันธกิจและประเด็นกลยุทธ์ในระดับมากสำหรับมาตรการและตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ในระดับมากเช่นกัน และเมื่อพิจารณาผลการประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นการใช้ประโยชน์ของวิสัยทัศน์ และพันธกิจ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดและด้านกลยุทธ์มาตรการ และตัวชี้วัด พบว่า มีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านมีผลการประเมินในระดับมากจนถึงมากที่สุดเช่นกัน และจากผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของทั้ง 10 กลยุทธ์ 33 มาตรการ และ 41 ตัวชี้วัด ของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยขอสรุปว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษา ในแต่ละแห่งสามารถเลือกกลยุทธ์หรือมาตรการให้เหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่สัมพันธ์กันกับปัจจัยในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานโดยใช้ทั้งแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ และดำเนินการพัฒนากลยุทธ์ตามขั้นตอนของการวางแผนกลยุทธ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะในระดับนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ควรมุ่งพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน ให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี และเอื้อต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการยกระดับการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้โดยใช้สารสนเทศจากการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ข้อเสนอแนะในระดับบริหารผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามนโยบายด้านการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยนำกลยุทธ์ที่ 2.5 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และ 2.4 สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ ในประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 มีการส่งเสริมการดำเนินงานตามแผน เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญเนื่องจากผู้บริหาร ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน

และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ กลยุทธ์นี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษาในทุกระดับ ตามบริบทของสถานศึกษา

1.3 ข้อเสนอแนะในระดับการปฏิบัติ ครูฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนในระดับการปฏิบัติการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เขต 2 และในเขตพื้นที่ใกล้เคียง สามารถนำกลยุทธ์ที่ 4.1 ยกระดับการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้โดยใช้สารสนเทศจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้ จากข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดบุคลากรรับผิดชอบให้เหมาะสมกับภาระงานของแต่ละบุคลากร เพื่อสามารถนำสารสนเทศมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ได้แผนที่มีความเหมาะสมและควรมีการส่งเสริมการติดตามและประเมินผลการนำกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

2.2 ควรมีการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์และเป้าประสงค์ กลยุทธ์มีความเหมาะสมมากที่สุด ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1, สำนักงาน. (2553). รายงานผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชรเขต 1. กำแพงเพชร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ทง ทศไกร. (2551). รายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการพัฒนาความสามารถในการคิดของนักเรียนโรงเรียนวัดทับกฤชเหนือ ปีการศึกษา 2551. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3.
- ธีระพัฒน์ ฤทธิ์ทอง. (2543). 30 รูปแบบการจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทเฟื่องฟ้าพรินต์ติ้งจำกัด.
- ประเสริฐ ด่านตระกูล. (2550). การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดฤกษ์ห้วยสามัคคี หมู่ 1 ตำบลวังยาง อำเภอลองขลุง จังหวัด กำแพงเพชร. ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ภัครภรณ์ มานิตย์. (2550). การจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนิรัตน์ ปานจันทร์. (2553). ผลของนโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีต่อการรับรู้และพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน: การวิจัยแบบผสม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ละมัย รอนยุทธ. (2547). การปฏิบัติงานด้านการวางแผนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอแม่ริมจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาสาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน.(2552). รายงานการวิจัย การพัฒนามาตรฐานแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2554). เรียนบริหารผ่านกรณีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : จี.พี. ไชเบอร์พรินท์.
- สายสุนีย์ แสงเจื่อนแก้ว. (2547). การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิริยุพา ศกุลตะเสถียร. (2545). การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2544). กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- เอกพงษ์ อวดมูล. (2553). การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Vroman, H.W & Luchsinger. (1994). *Managing Organizational Quality*, IRWIN, V.P., USA